

ГРАНТОВІ РЕСУРСИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПАРТНЕРСТВА БІЗНЕСА ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Кирчата І. М., канд. екон. наук, доцент

Шершенюк О.М., канд. екон. наук, доцент

Деділова Т.В., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України призвело до серйозних наслідків для аспектів українського життя: від руйнування інфраструктури, загострення економічних проблем до втрати життя громадян. Відновлення бізнесу та створення нових можливостей для його розвитку в умовах конфлікту є складним завданням, але досяжним за умов використання дієвих стратегічних підходів. Щоб протистояти таким викликам, держава, бізнес та громадянське суспільство повинні вийти на новий рівень співпраці задля створення ефективних стратегій розвитку економіки та стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. Особливо важливим є розвиток системи контролю за розподілом ресурсів та забезпечення прозорості у процесах державної підтримки та захищеності бізнесу. Саме тому участь громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін є надзвичайно важливою для формування та реалізації державної політики щодо соціально-економічних прав людини, а також для підвищення ефективності повоєнного відновлення України через залучення грантових ресурсів в проєктну співпрацю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Громадянське суспільство включає різноманіття неурядових організацій, активних громадян, профспілок, бізнес-спільноти та інших зацікавлених сторін, які мають безпосередній доступ до інформації та можуть впливати на прийняття рішень на рівні держави, а головне забезпечувати широке представництво, врахування різноманітних думок та поглядів, дотримуючись систематичності та інституційності. Сьогодні стало очевидним, що громадянське суспільство стало повноцінним партнером, який здатний відстоювати свої пріоритети та вести діалог.

Особливе місце наразі в цій співпраці займає грантова допомога як один із основних інструментів взаємодії громадських організацій та сектору підприємництва, який ефективно використовується для фінансування проєктів та ініціатив, що реалізуються спільно громадськими організаціями та підприємцями різних рівнів.

Грантові інструменти відрізняються від інших інструментів фінансової допомоги тим, що ресурси надаються на безоплатній та безповоротній основі для досягнення цілей, спрямованих загалом на благо всього суспільства або певних суспільних груп. Грантовими інструментами є [1]:

Міжнародна технічна допомога (МТД) є набором ресурсів та послуг, що надаються донорами згідно з міжнародними договорами на безоплатній та безумовній основі з метою сприяння розвитку країни. Цей вид допомоги включає в себе надання майна, перелік якого визначається в програмах та проєктах МТД, права інтелектуальної власності, фінансові ресурси в іноземній або національній валюті, а також інші ресурси, що не заборонені законодавством. Ці ресурси можуть включати важкодоступні або надзвичайно цінні (унікальні) ресурси, такі як спеціалізоване обладнання, консультації провідних фахівців та ін;

Грантові програми представляють собою набір фінансових ресурсів, які надаються отримувачам безповоротно для здійснення соціальних проєктів, благодійних програм, проведення наукових досліджень, освітньої діяльності, підвищення кваліфікації та інших суспільно корисних цілей з обов'язковим етапом звітування щодо їх використання для визначених цілей. Гранти, подібно до міжнародної технічної допомоги, можуть бути надані у формі майна, робіт чи послуг, а також фінансових ресурсів, хоча переважають майнові та грошові види допомоги;

Проєкти корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) — це відповідальність корпорацій за прямий та опосередкований вплив на економічну, екологічну й соціальну системи, у які вони вбудовані. Найчастіше КСВ має досить обмежений фокус (наприклад, лише сфера освіти, здоровий спосіб життя чи охорона природи) відповідно до внутрішньої політики та розпоряджень корпорації.

Грантові ресурси міжнародних донорських організацій відіграли важливу роль у трансформації економіки країн Центральної та Східної Європи, адже виявилися ефективним інструментом у підтримці мікропідприємництва на територіях, де проводили масштабні структурні реформи, зокрема в Польщі, Словаччині, Болгарії, Східній Німеччині тощо. Діяльність донорських організацій у цих країнах була спрямована здебільшого на створення умов для прогресивної трансформації економіки й суспільства, реформування системи врядування, сприяння євроінтеграційним процесам [1]:

Вітчизняні науковці досліджуючи питання перспективності грантових ресурсів підтверджують наявність урядових програм фінансової підтримки бізнесу та пропонують додаткові ініціативи задля підсилення ефективності реалізації грантових можливостей для бізнесу [2, 3].

З липня 2022 року в Україні діє програма державної підтримки (єРобота) та розвитку бізнесу, яка надає можливість отримати безповоротні грантові кошти для розвитку власного підприємництва представникам мікро-, малого та середнього бізнесу, а для фізичних особам, які ще не оформили свою діяльність у юридичній площині, надається можливість отримати грант для створення бізнесу "з нуля" [4, 5].

Проте з іншого боку, ті ж самі дослідження демонструють наявність і проблем щодо перспективності розвитку малого і середнього бізнесу в Україні через застосування грантових інструментів [6-10].

Зокрема, до основних перепон в процесі реалізації грантових проєктів, які виникли в межах програми державної підтримки бізнесу «Робота було віднесено [7]: неможливість розпочати вчасно заплановану проєктну діяльність і, як наслідок, підвищення цін на товари й послуги на ринку; необхідність здійснювати заміну контрагентів; виникнення непередбачуваних витрат під час реалізації грантового проєкту та необхідність дофінансування з альтернативних джерел.

Проте, грантова підтримка і доступ до міжнародної допомоги залишається й надалі визначальною конкурентною перевагою на найближчі роки, а отримання ресурсів на відновлення галузей економіки буде здійснюватись із двох основних джерел:

- власні резерви галузей, до яких можна зарахувати залучені інвестиції, зокрема зовнішні;
- донорська міжнародна допомога, обсяг та структура якої є предметом дискусій, але порядок цифр відомий – це десятки мільярдів доларів. Частину коштів буде надано через програми Євросоюзу для допомоги та адаптації державам – кандидатам у члени ЄС [8].

Важливим аспектом такої співпраці є забезпечення відкритого та прозорого діалогу між державою, громадськими організаціями та представниками бізнес-спільноти. Це дозволить досягати взаєморозуміння, сприяти швидкому обміну актуальною інформацією та координувати дії у вирішенні таких важливих питань як дотримання соціально-економічних прав людини та відновлення країни.

Основні грантові програми для підтримки мікро-, малого й середнього підприємництва в Україні проаналізовано та представлено на Мультимедійній платформі іномовлення України (табл.1) [9].

Невирішені складові загальної проблеми. В контексті повоєнного становлення та розвитку підприємництва, процес залучення грантових ресурсів як стратегічний інструмент вимагає використання не лише наявного досвіду та вже розроблених підходів, а й актуалізує питання застосування принципово нових та перспективних методів.

Залучення грантових ресурсів сьогодні наштовхується на ряд проблем:

- гранти надаються на конкурсній основі, що створює велику конкуренцію між бізнесом та громадськими організаціями, які прагнуть отримати фінансування для своїх проєктів;
- бізнес і громадські організації можуть мати різне розуміння процесів та вимог, пов'язаних з отриманням грантів. Це може призвести до непорозумінь і затримок у реалізації спільних проєктів;
- адміністративні труднощі, пов'язані з оформленням документації та виконання вимог грантових програм можуть бути складними і вимагати великих адміністративних зусиль з боку обох сторін, тим самим відволікати від основних цілей спільного проєкту;
- фінансові складнощі, пов'язані з обмеженням щодо видів діяльності, на які можна використовувати кошти;

Грантові програми для підтримки мікро-, малого й середнього підприємництва в Україні

Назва	Зміст, умови надання
Програми державної грантової підтримки	
Урядовий проєкт “eРобота”	Надання грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та для навчання.
Власна справа	Одержання фінансової підтримки від держави у вигляді мікрогранту (від 50 до 250 тис. грн). Передбачає витрати на придбання чи лізинг обладнання, закупівлю сировини та матеріалів, оренду приміщень. Обов'язкова умова надання коштів - створення 1-2 робочих місць.
Гранти від іноземних держав та міжнародних фінансових інституцій	
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	Гранти малим та середнім підприємствам для зростання бізнесу, зокрема підприємствам зі штатом до 250 працівників. Програма стосується усіх секторів економіки, окрім фінансового, страхового, тютюнового, ігрового, виробництва міцних алкогольних напоїв та ВПК.
Програма для підприємств-позичальників Укрексімбанк	Можливість отримати грант у розмірі до 15% від суми субкредиту (до 450 000 євро) ти позичальникам, які успішно реалізують інвестиційні субпроєкти
Програма міжнародної технічної допомоги «Застосування та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі»	Фінансування інвестиційних проєктів українських мікро-, малих та середніх релокованих підприємств в умовах війни, які планують здійснювати інвестиції у свою виробничу діяльність.
Данська рада у справах біженців (DRC)	Допомога бізнесам, які мають на меті релокацію бізнесу в більш безпечні регіони із подальшим поновленням бізнес-діяльності.
Європейська Комісія, конкурси пропозицій “ReadyForEU”	Допомогти українським підприємцям та підприємствам скористатися перевагами внутрішнього ринку ЄС. Конкурси фінансуються в межах Програми внутрішнього ринку.
GIZ (Німецьке товариство міжнародного співробітництва)	Реалізація проєктів із впровадження найкращих доступних технологій та методів управління (НДТМ) і зменшення промислових викидів.
Проєкту “Рішення у сфері безпеки людини в Україні”, що фінансується Урядом Японії	Підтримка цільових громад у набутті більшої стійкості до наслідків війни через відновлення робочих місць і виробництва та задоволення попиту населення на критично важливі товари і послуги.
Регіональні програми	
Фонд ООН у галузі народонаселення в Україні та за підтримки уряду Канади, проєкт “Економічні можливості для жінок, котрі постраждали від домашнього/гендерно зумовленого насильства”	Підтримка бізнесів та створення нових робочих місць для жінок із груп ризику.
Програма USAID “Конкурентоспроможна економіка України” (КЕУ)	Підтримку в безперервності та відновленні бізнесу, включно із переміщенням або відновленням підприємств в умовах війни, розширенням чи розростанням на зовнішні ринки, збереженням рівня бізнес-можливостей та їх покращенням.

- розподіл відповідальності між бізнесом і громадськими організаціями у реалізації проєкту може стати проблемою, оскільки кожна сторона має власні очікування щодо внеску та результатів.

Формулювання цілей статті. Розробка стратегії залучення грантових ресурсів, як інструменту партнерської взаємодії бізнеса та громадських організацій в процесі здійснення проєктної діяльності залишається надалі актуальною проблемою та виступає основною метою в даному дослідженні.

Викладення основного матеріалу дослідження. У зв'язку з тим, що повоєнне становлення та відновлення підприємництва є складним та непередбачуваним процесом, важливо впроваджувати інноваційні методи для максимізації ефективності та результативності грантових програм, які передбачають:

- застосування технологічних інструментів, зокрема використання сучасних технологій та інформаційних систем для полегшення процесів подання заявки на гранти, моніторингу та оцінки ефективності проєктів;

- сприяння розвитку партнерських відносин через поглиблення співпраці між різними галузями бізнесу, громадськими організаціями та урядовими структурами для спільної реалізації проєктів з використанням грантових ресурсів;

- дотримання інклюзивного підходу, зокрема врахування потреб та інтересів різних соціальних груп, включаючи вразливі категорії населення, для забезпечення справедливого доступу до грантових можливостей;

- використання грантових ресурсів як стимулюючого чинника для залучення додаткових інвестицій, які сприятимуть стійкому розвитку підприємництва та економічному зростанню;

- сприяння культурі інновацій та створенню сприятливих умов для підприємницької діяльності шляхом підтримки освіти, наукових досліджень та розвитку технологій.

Залучення грантових ресурсів як стратегічного інструменту проєктної співпраці між бізнесом та громадськими організаціями має низку перспективних переваг:

- додаткова фінансова підтримка, зокрема для реалізації інноваційних проєктів, які можуть бути важливими для підвищення конкурентоспроможності бізнесу та розвитку соціально важливих ініціатив;

- грантові ресурси можуть допомогти бізнесу та громадським організаціям розширити свої можливості у реалізації проєктів, що вимагають значних фінансових витрат, таких як дослідження, розвиток технологій, соціальні програми тощо;

- грантові проєкти завдяки тісній партнерській співпраці сприяють обміну знаннями між бізнесом та громадськими організаціями, а отже й взаємному збагаченню знаннями та навичками;

- спільні проєкти, підтримані грантами, можуть сприяти соціальному розвитку, включаючи покращення умов праці, створення нових робочих місць, підвищення якості життя та, як наслідок сталому розвитку;

- участь у успішних грантових проєктах підвищує репутацію як бізнесу, так і громадських організацій, сприяючи залученню нових партнерів, клієнтів та інвесторів в майбутньому;

- гранти стимулюють бізнес та громадські організації до розробки та впровадження новаторських ідей, що сприяє розвитку інноваційного середовища та підвищенню конкурентоспроможності.

Водночас, забезпечуючи регулярну оцінку ефективності та результатів грантових програм з метою вдосконалення стратегій та підвищення їх впливу на процес розвитку підприємництва Україна разом з міжнародними партнерами зможе ефективно використовувати міжнародну допомогу для вирішення нагальних гуманітарних та інфраструктурних проблем та сприяти інституційному зміцненню державного сектора.

Висновки з проведеного дослідження. Врахування визначених переваг та забезпечення прозорості співпраці громадянського суспільства України з міжнародними партнерами наразі є ключовою для ефективного залучення грантової допомоги та забезпечення успішного впровадження програм та проєктів, а також для забезпечення максимальної вигоди для громадян та збереження інституційної стійкості.

Для успішної співпраці в цьому напрямку необхідно забезпечити:

- створення прозорої системи звітності. Важливо розробити дієві механізми звітності, які дозволяють відстежувати, як саме використовуються грантові ресурси та забезпечується прозорість у процесі розподілу коштів;

- залучення міжнародних експертів та консультантів з метою розвитку та реалізації ефективних стратегій використання грантової допомоги;

- створення механізмів координації роботи між різними відомствами та організаціями;

- забезпечення пріоритетів надання допомоги, зокрема розподіл ресурсів на гуманітарну допомогу, відновлення інфраструктури, підтримку соціальних програм та розвиток економіки;

- створення механізмів контролю та оцінки, які дозволять визначити ефективність грантових програм та проєктів.

Перелік посилань

1. Практичний посібник «Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування» URL: <http://pleddg.org.ua/ua/praktichniy-posibnik-misceviy-ekono/#> (дата звернення: 20.10.2023).

2. Кобеля З.І., Тодорюк С.І. Перспективи розвитку підприємництва у сучасних умовах господарювання. *Агросвіт*. 2023. № 7-8. С. 95-106. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1349/1359> (дата звернення: 25.10.2023)

3. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». URL: <http://www.chaszmin.com.ua/> (дата звернення: 10.10.2023).

4. Програма «Робота». URL: https://erobota.diia.gov.ua/#star_nian]. (дата звернення: 15.10.2023).

5. Єробота: понад 84 млн грн мікрогрантів на старт або розвиток бізнесу отримають від держави чергові переможці програми. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7d330a87-f3b1-4b94-a042-2e2ef484e6f8&title=Robota-Ponad84-Mln> (дата звернення: 15.10.2023).

6. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). С. 3-11. URL : <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/8024> (дата звернення: 20.10.2023).

7. Кобеля-Звір, М. Використання грантових інструментів державної програми підтримки підприємництва Єробота для посилення конкурентоспроможності бізнесу на прикладі ММСП: перспективи і труднощі. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-5>. (дата звернення: 10.10.2023).

8. MIND: веб-ресурс. URL: <https://mind.ua/publications/20245288-sutinki-agroholdingiv-yak-vijna-zminit-silske-gospodarstvo-ukrayini> (дата звернення: 15.10.2023).

9. Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні, вересень 2022 - підготовлене в рамках ініціативи для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України. URL: <https://business.diia.gov.ua/uploads/4/24573-stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezul-tati-opituvanna-u-veresni.pdf> (дата звернення: 25.10.2023).

10. Що треба знати про гранти для бізнесу в Україні. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3685782-so-treba-znati-pro-granti-dla-biznesu-v-ukraini.html> (дата звернення: 12.10.2023).

References

1. Practical guide «Local economic development: models, resources and financing tools» [Praktychnyi posibnyk «Mistsevyi ekonomichniy rozvytok: modeli, resursy ta instrumenty finansuvannia»] Available at: <http://pleddg.org.ua/ua/praktychniy-posibnyk-misceviy-ekono/> (last accessed 15.10.2023).

2. Kobelia, Z. I., Todoriuk, S. I. (2023). Prospects for the development of entrepreneurship in modern economic conditions [Perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva u suchasnykh umovakh hospodariuvannia], available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1349/1359> (last accessed 25 October 2023).

3. «TIME OF CHANGE» development center [Tsentr rozvytku «ChAS ZMIN»]. Available at: <http://www.chaszmin.com.ua>. (last accessed 15.10.2023).

4. The program is Work [Prohrama ieRobota]. Available at: <https://erobota.diia.gov.ua/#start> (last accessed 15.10.2023).

5. Employment: more than 84 million UAH in micro-grants for starting or developing a business will be received from the state by the next winners of the program [Yerobota: ponad 84 mln hrn mikrohrantiv na start abo rozvytok biznesu otrymaut vid derzhavy chervovi peremozhtsi prohramy]. Available at:

<https://me.gov.ua/News/Detail?lang=ukUA&id=7d330a87-f3b1-4b94-a042-2e2ef484e6f8&title=Robota-Ponad84-Mln> (last accessed 15.10.2023).

6. Melnyk, T. Yu. (2022), State support and stimulation of business development in Ukraine during martial law [Derzhavna pidtrymka ta stymuliuvannia rozvytku biznesu v Ukraini pid chas dii voiennoho stanu], *Economy, management and administration*, No. 2 (100), P. 311. Available at: <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/8024> (last accessed 15.10.2023).

7. Kobelia-Zvir, M. (2023), The use of grant tools of the Yerobot state entrepreneurship support program to strengthen business competitiveness: prospects and difficulties [Vykorystannia hrantovykh instrumentiv derzhavnoi prohramy pidtrymky pidpriemnytstva Yerobota dlia posylennia konkurentospromozhnosti biznesu na prykladi MMSP: perspektyvy i trudnoschi], *Economy and society*. No. 52, Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-5>. (last accessed 15.10.2023).

8. MIND [MIND], available at: <https://mind.ua/publications/20245288-sutinki-agroholdingiv-yak-vijna-zminit-silske-gospodarstvo-ukrayini> (last accessed 15.10.2023).

9. CID (2022), «Study of the state and needs of business in Ukraine, September 2022 - prepared as part of the initiative to restore the economy, develop entrepreneurship and exports of Ukraine», available at: https://business.diia.gov.ua/uploads/4/24573stan_ta_potrebi_biznesu_v_umovah_vijn_i_rezul_tati_opituvanna_u_veresni.pdf (last accessed 25.10.2023).

10. What you need to know about grants for business in Ukraine [Shcho treba znaty pro hranty dlia biznesu v Ukraini]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3685782-so-treba-znati-pro-granti-dla-biznesu-v-ukraini.html> (last accessed 12.10.2023).

РЕФЕРАТИ ABSTRACTS

УДК 334.021:061.2; JEL Classification: M29

Кирчата І. М., Шершенюк О.М., Деділова Т.В. ГРАНТОВІ РЕСУРСИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПАРТНЕРСТВА БІЗНЕСА ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Мета. Розробка стратегії залучення грантових ресурсів, як інструменту партнерської взаємодії бізнеса та громадських організацій в процесі здійснення проектної діяльності залишається надалі актуальною проблемою та виступає основною метою в даному дослідженні. **Методика дослідження.** Теоретичною і методологічною основою є праці провідних вітчизняних учених-економістів, в яких розглядаються питання щодо перспективних напрямків розвитку бізнесу в Україні та висвітлюються додаткові ініціативи задля підсилення ефективності реалізації грантових можливостей на засадах співпраці з громадськими організаціями. В роботі використано методи узагальнення та абстрагування; метод аналізу і синтезу. **Результати.** Партнерство бізнесу та громадських організацій стимулює інноваційні зрушення, дозволяє обмінюватися знаннями, навичками та досвідом, що сприяє підвищенню ефективності використання грантових ресурсів. Завдяки співпраці з бізнес-спільнотою громадські організації можуть реалізувати проекти, які сприяють сталому розвитку та вирішенню нагальних соціальних проблем. При цьому, представники бізнесу можуть не лише фінансувати такі проекти, але й активно брати участь у їх реалізації, що дозволяє їм демонструвати свою соціальну відповідальність та стати частиною позитивних змін у суспільстві. Залучення громадянського суспільства сприяє підвищенню відповідальності, прозорості прийняття та реалізації рішень у сфері дотриманням соціальних та економічних прав людини, впровадженню інструментів корпоративної соціальної відповідальності. **Наукова новизна.** В роботі визначено, що грантова діяльність є ефективним механізмом впровадження соціальних та економічно орієнтованих ініціатив, а поєднання підприємницької та громадської діяльності на засадах проектної співпраці виступає дієвим інструментом для досягнення як комерційних, так і соціальних цілей сталого розвитку економіки. Залучення грантових ресурсів в рамках співпраці підприємництва та громадських організацій сприяє підвищенню ефективності повоєнного відновлення України, оскільки вона дозволяє забезпечити більш ефективне використання ресурсів, залучення інноваційних рішень та задоволення першочергових потреб суспільства. **Практична значущість.** В ході дослідження визначено, що співпраця благодійних організацій та суб'єктів підприємництва є важливим інструментом формування передумов сталого соціального та економічного розвитку, **а також запропоновано** перелік заходів для ефективного залучення грантової допомоги та забезпечення успішної реалізації програм та проектів.

Ключові слова: стратегія; грантові ресурси; стратегія сталого розвитку; громадянське суспільство, підприємництво.

UDC 334.021:061.2; JEL Classification: M29

Kyrchata I.M., Shersheniuk O.M., Dedilova T.V. GRANT RESOURCES AS A STRATEGIC TOOL OF BUSINESS AND PUBLIC ORGANIZATION PARTNERSHIPS

Goal. The development of a strategy for attracting grant resources as a tool for partnership between business and public organizations in the process of implementing project activities remains an urgent problem and is the main goal of this study. **Research methodology.** The theoretical and methodological basis are the works of leading domestic economists, which consider issues related to promising directions of business development in Ukraine and highlight additional initiatives to strengthen the effectiveness of implementation of grant opportunities on the basis of cooperation with public organizations. The work uses the methods of generalization and abstraction; method of analysis and synthesis. **The results.** The partnership of business and public organizations stimulates innovative shifts, allows for the exchange of knowledge, skills and experience, which contributes to increasing the efficiency of the use of grant resources. Thanks to cooperation with the business community, public organizations can implement projects that contribute to sustainable development and solving urgent social problems. At the same time, business representatives can not only finance such projects, but also actively participate in their implementation, which allows them to demonstrate their social responsibility and become part of positive changes in society. Involvement of civil society contributes to increasing responsibility, transparency of decision-making and implementation in the sphere of social and economic human rights, implementation of corporate social responsibility tools. **Scientific novelty.** The work determined that grant activity is an effective mechanism for the implementation of social and economically oriented initiatives, and the combination of entrepreneurial and public activities on the basis of project cooperation is an effective tool for achieving both commercial and social goals of sustainable economic development. Attracting grant resources within the framework of cooperation between entrepreneurship and public organizations contributes to increasing the effectiveness of Ukraine's post-war recovery, as it allows for more effective use of resources, involvement of innovative solutions and satisfaction of the primary needs of society. **Practical significance.** In the course of the study it was determined that the cooperation of charitable organizations and business entities is an important tool for forming the prerequisites for sustainable social and economic development, and a list of measures was proposed to effectively attract grant aid and ensure the successful implementation of programs and projects.

Keywords: strategy; grant resources; sustainable development strategy; civil society, entrepreneurship.

Відомості про авторів / About the Authors

Кирчата Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: kirchatayairina@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0270-1586>. Моб. 0506690096.

Kyrchata Iryna – Candidate of Science (Economics), Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University, Associate Professor, Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv, Ukraine.

Шершенюк Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: sheralyona@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9959-2725>. Моб. 0501513009.

Shersheniuk Olena – Candidate of Science (Economics), Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University, Associate Professor, Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv, Ukraine.

Деділова Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: dedilova@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3924-979X>. Моб. 0502818328.

Dedilova Tetiana – Candidate of Science (Economics), Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University, Associate Professor, Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv, Ukraine.